

Список використаних джерел:

1. Масол Л. М. Загальна мистецька освіта: теорія і практика: монографія. К.: Промінь, 2006. 432 с.
2. Орлов В. Ф. Система розвитку професійної культури вчителя мистецьких дисциплін. *Наукові записки Кіровоградського держ. пед. ун-ту ім. В. Винниченка*. Серія: Педагогічні науки. Кіровоград. 2002. Вип.45. Ч. II. С. 55 – 59.
3. Рожок В. Мистецька освіта і Болонський процес. *Урядовий кур'єр*. 2005. 4 серпня. С. 4.
4. Рудницька О. П. Педагогіка: загальна та мистецька: навч. пос. Тернопіль: Навч. книга-Богдан, 2005. 360 с.
5. Теоретичні та методичні засади неперервної мистецької освіти: *Зб. матеріалів науково-методичного семінару*. Чернівці: Зелена Буковина, 2008. 288 с.

УДК 378.6:[687.01:374-025.12

Тригуб О. Л.

ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОГО ПІДХОДУ ДО ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ ОДЯГУ ДО САМООСВІТИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

Сьогодні, в умовах постійних динамічних змін, що пов'язані з глобалізацією, інтеграцією та диверсифікацією суспільства, професійна підготовка майбутніх дизайнерів набуває особливого соціокультурного значення. Вона орієнтується на новітні тренди у моді та запити споживачів, на впровадження новітніх науково-технічних досягнень, технологій, матеріалів, створює естетично-привабливе і комфортне для людини середовище. Важливу роль в цьому контексті відіграють уміння працівника своєчасно реагувати на зазначені зміни, при потребі знаходити необхідну інформацію, постійно вдосконалювати свій професійний рівень шляхом самоосвіти. Міждисциплінарний підхід, набуває актуальності, оскільки, по-перше, дозволить наблизити зміст дисциплін та їх спрямування до реалій ринкової економіки й, по-друге, сформувати

у студентів-дизайнерів компетенції, які представлені у переліку ключових життєвих і кар'єрних «Навичок XXI століття» [8], серед яких компетенції самоосвіти вважаються пріоритетними, що відображено у нормативно-правовому полі Державної політики у сфері вищої освіти з огляду на «створення умов для освіти протягом життя» [1, ст. 3] й розглядаються у дискусіях на міжнародному рівні, наприклад у рамках економічного форуму у Давосі (2016 рік), що стосувався професійних навичок, на які зросте попит до 2020 року [6; 7; 9].

Різні підходи до формування готовності майбутніх фахівців до самоактуалізації, самореалізації, самовиховання, самоуправління й самовдосконалення у процесі здійснення їхньої професійної діяльності досліджували Н. Білик, В. Гриньова, Л. Кондрашова, В. Лозова, І. Ляхова, Л. Нечепоренко, Л. Рибалко, В. Северенюк, Л. Сущенко, І. Шиманович та інші вчені. Проблематику дизайну, дизайнерської діяльності й професійної підготовки дизайнера вивчали такі українські науковці, як: С. Алексеева, Є. Антонович, О. Бойчук, В. Даниленко, Т. Козак, Т. Мала, В. Прусак, О. Трошкін, О. Хмельовський, О. Фурса, А. Чебикін, С. Чирчик, О. Швець, В. Щербина, зарубіжні – Д. Дарлінг (D. Durling), М. Нейл (M. Neil), Д. Ньюбері (D. Newbury), Д. Фелман (D. Fallman), С. Фрейлінг (C. Frayling), К. Фрідман (K. Friedman), Т. Хоффман (T. Hoffmann), В. Гатмечер (W. Hutmacher). Ю. Бундіна, І. Єременко, Т. Костогриз, Т. Кравцова, Ю. Легенький, І. Продан, Л. Саприкіна, І. Торшина досліджували аспекти фахової діяльності та професійної підготовки майбутніх дизайнерів одягу. Наукові пошуки та експерименти вчених-педагогів, серед яких: Н. Бреднева, Н. Дячок, О. Зеленкова, Т. Коваль, А. Колот, О. Копосова, В. Круглик, Ю. Олізько, О. Перехожева, В. Шибасв, Р. Яфізова, присвячені саме проблемі міждисциплінарності.

Проте, поза увагою дослідників залишилися питання визначення педагогічних умов ефективного розвитку в студентів досліджуваного напрямку підготовки здатності самостійно вчитися. Це передбачає вміння визначати сутність навчального завдання, планувати та виконувати дії для його розв'язання, адекватно реагувати на появу пізнавальних бар'єрів і враховувати їх, прогножуючи подальшу пізнавальну діяльність.

Розвиток інформаційних технологій трансформує систему дизайнерських цінностей, змінює застарілі форми мислення й формує інше ставлення до традиційних принципів і норм. Як результат, на міжнародному рівні, фахова підготовка дизайнерів у закладах вищої освіти, її цілі та зміст, головним чином визначаються двома глобальними тенденціями у дизайнерській галузі: перша – це фокус на економічних зисках від діяльності дизайнера, друга – зростання самозайнятості і фрілансу серед фахівців-дизайнерів.

В умовах сьогодення, коли кожні два роки об'єм інформації в усьому світі подвоюється, що створює нові виклики в індустрії дизайну, традиційна система трансляції знаннєвого досвіду, що базується на принципі «сиди – слухай/читай/споглядай – повтори» вже не відповідає динаміці мислення і не викликає захвату у молодого покоління фахівців. Емпіричний огляд матеріалів конференцій у сфері педагогіки дизайн- та мистецької освіти останніх років, а саме: Міжнародних науково-методичних конференцій «Педагогічні аспекти підготовки викладачів з візуального мистецтва та дизайну: сучасність і перспективи» (2017 рік), «Культурні і креативні індустрії: історія, теорія та сучасні практики» (2017 рік), «Досвід розвитку креативних індустрій на базі нематеріальної культурної спадщини» (2018 рік), «Дизайн-освіта як галузь креативних індустрій» (2019 рік), дав нам змогу виокремити освітні тенденції у дизайн-освіті, які стали предметом дискусій та стратегічним орієнтиром для вирішення закладами вищої освіти. У вишах України, й мистецького профілю зокрема, спостерігається більша зацікавленість студентської молоді у розвитку їх особистісних якостей без нав'язування педагогами суб'єктивного бачення речей. Наголошується, що в українських мистецьких закладах освіти існує потреба у педагогах-практиках, які не лише майстерно викладають, але й мають авторитет у царині дизайну. Вирішення цієї проблеми створить у вишах можливість для зближення дизайн-освіти та бізнесу через поширення практики виконання дипломних робіт на замовлення бізнес-компаній із відповідною оплатою за ринковою вартістю такої роботи.

Прикладом практики зближення дизайн-освіти та бізнесу може слугувати підготовка у сфері дизайну одягу (спеціальність 022

«Дизайн») у Відокремленому підрозділі «Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв», у навчальних планах якого значна доля навчального навантаження на другому, третьому та четвертому роках навчання припадає на дисципліни професійної та практичної підготовки – 1050-1080 год/рік (60% від загального навантаження) – з яких 630 год. на другому році навчання та 720 год. на третьому та четвертому роках виділяється на виробничу практику і ще близько 30% навчального навантаження виділяється на низку таких дисципліни як: «Комп'ютерна графіка в дизайні», «Художнє конструювання та моделювання», «Менеджмент і маркетинг в мистецтві», «Брендинг fashion-бізнесу», «Аналітика світових трендів», «Рекламні комунікації» тощо. Ми упевнені, що, оскільки наразі компанії під час рекрутингу віддають перевагу студентам, які не тільки навчені основам дизайну, але й готові до комунікації з потенційними споживачами, презентування, брендингу, бізнес-планування, роботи у команді, та PR-діяльності щодо просування на ринок своєї розробки. Такий розподіл підвищує конкурентоздатність студентів на ринку праці. У контексті зазначеного, з'явилася потреба в інтеграції основ ведення бізнесу у фахову дизайнерську підготовку, оскільки в умовах ринку праці молоді фахівці не можуть уникнути бізнес-законів цього середовища, для якого характерними є спільне вирішення проектних завдань, ведення комунікації у рамках проекту, спільна оцінка успішності проекту, створення бренду на продаж, робота з цільовою аудиторією свого продукту, робота із запереченнями замовника тощо. Принагідно, майбутні фахівці вважають комунікативні вміння головними для ефективної професійної соціалізації поза рамками академічного середовища, що забезпечить їм просування себе на ринку послуг, а також навчання через практику («learning by doing»), що дозволить отримати актуальні професійні навички, які відповідають конкретному попиту й конкретним умовам. Тобто, на вимогу умов ринкової економіки є необхідність застосування міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти у закладах вищої мистецької освіти.

Сучасне наукове тлумачення міждисциплінарності базується на поєднанні декількох дисциплін у систему, в якій відбувається

взаємодія цих дисциплін на різних рівнях: від простого обміну змістом до синергії концепцій, методологій, досліджуваних процедур. У сучасній освіті, міждисциплінарність – це принцип навчання студентів, мета якого забезпечити комплексність навчально-виховного процесу, поглибити системність знань студентів, сформувати у студентів навички самоосвіти та самовдосконалення упродовж життя, активізувати методи навчання, перерозподіл змісту і структури навчального матеріалу.

«Міждисциплінарний підхід», на думку С. О. Сисоєвої – це «...рішення для усунення протиріччя між локальною та глобальною перспективами предметної системи навчання для створення умови їх синтезу, цілісного та комплексного застосування на практиці, у діяльності та житті людини, оскільки існує іманентна складність природи і суспільства» [3, с. 6], у той час коли з точки зору Ешлі Беара та Давіда Скортона (Ashley Bear and David Skorton) [5] цей підхід передбачає використання та інтеграцію методів та аналітичних засад із більш ніж однієї навчальної дисципліни для вивчення теми, проблеми, чи питання. Цей підхід виходить за межі локальності у вивченні дисципліни, а натомість, звертає студента до осмислення предмету вивчення з погляду різних пов'язаних дисциплін, синтезування їх внеску в розуміння, з наступною інтеграцією цих ідей у більш повний і узгоджений аналітичний каркас.

Для вирішення завдання формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти у мистецьких закладах вищої освіти ми вирізняємо міждисциплінарні моделі, які спрямовані на поєднання теоретичних (content-based) дисциплін з практико-орієнтованими (skill-gaining-based), оскільки, на наше переконання, професійне навчання майбутніх дизайнерів одягу в цілому, й формування їх готовності до самоосвіти зокрема, за таким підходом буде значно ефективнішим і продуктивнішим, ніж вивчення кожної дисципліни окремо.

У педагогічній теорії професійної освіти майбутніх дизайнерів у закладах вищої освіти найчастіше зустрічаємо міждисциплінарні моделі формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти, які мають на меті створення професійно-творчого освітнього середовища, а саме: творчі майстерні, майстерні з

реконструкції етно-одягу, спільні проекти з музеями з метою надання експертної підтримки та допомоги у реставрації експонатів, розробка рекламних постерів, fashion-етюдів, mock-fashion івенти, тощо.

Отже, у фаховій підготовці майбутніх дизайнерів у закладах вищої освіти спостерігається поглиблення міждисциплінарності, а саме у напрямі крос-галузевої конвергенції та посилення уваги проблемі формування у студентів компетенцій самоосвіти [2; 4]. Зазначене стимулювало наш науковий пошук з метою поєднання обох трендів у модель формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу у закладах вищої мистецької освіти.

Вивчення проблеми застосування міждисциплінарного підходу у навчальному процесі у вищій школі дозволило нам з'ясувати, що концептуальні засади цього підходу можна вважати оптимальними для формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти, оскільки він здатний забезпечити компетентне володіння суміжними видами діяльності, стимулювати прагнення до самонавчання, самореалізації і професійного самозрощування. Реалізація останнього, на думку педагогів-експертів, передбачає збільшення міждисциплінарного компонента у структурі навчальних програм із спеціальних дисциплін й розробку більш сучасного навчально-методичного забезпечення. Більш того, такий підхід розглядається педагогами-науковцями як ефективний спосіб адаптувати зміст професійної дизайнерської освіти як до нових умов ринку, так і до підвищених вимог сучасного виробництва, базованого на постійно зростаючому рівні інформатизації, інтелектуалізації та соціалізації праці.

Визначені певні тренди, з якими міждисциплінарний підхід пов'язаний, це: інтеграція науки і виробництва, диверсифікація, неперервність освіти і комп'ютеризація. Ми, також, дійшли висновку, що міждисциплінарний підхід у будь-якому його виді консолідує фахові знання та навички майбутнього фахівця, формує його готовність до професійної самоосвіти, акселерує мотивацію до самовдосконалення й підвищує впевненість студента.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про вищу освіту», Редакція від 01.01.2019, 1556-VII, (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст. 2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 01.11.2019)
2. Масол Л. М., Базелюк О. В., Комаровська О. А., Муромець В. Г., Рагозіна В. В. Мистецька освіта в Україні: розвиток творчого потенціалу в XXI столітті: аналітична доповідь українською, російською, англійською мовами / за наук. ред. Л. М. Масол. Київ: Аура Букс, 2012. 240 с.
3. Методологія міждисциплінарних досліджень у сфері освіти: роб. навч. прогр. для спеціальності 8.18010020 «Управління навчальним закладом» (освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр») / [розробник С. О. Сисоєва]. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2014. 56 с.
4. Фурса О. О. Тенденції розвитку дизайн-освіти в Україні (друга половина XX – початок XXI століття): автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.01. Житомир, 2014. 44 с.
5. Bear A. and Skorton D. The World Needs Students With Interdisciplinary Education. *Issues in Science and Technology*. 2019. Vol. 35, No. 2. P. 60–62. URL: <https://issues.org/the-world-needs-students-with-interdisciplinary-education/> (дата звернення: 01.11.2019)
6. New Vision for Education: Fostering Social and Emotional Learning through Technology. 2016. URL: http://www3.weforum.org/docs/WEF_New_Vision_for_Education.pdf (дата звернення: 01.11.2019)
7. The Future of Jobs Employment, Skills and Workforce Strategy for the Fourth Industrial Revolution. 2016. URL: http://www3.weforum.org/docs/WEF_FOJ_Executive_Summary_Jobs.pdf (дата звернення: 01.11.2019).
8. Trilling B., Fadel C. 21st Century skills: Learning for Life in Our Times. USA: Jossey-Bass Publishing, 2009. 243 p.
9. Yang J., Jones B.C., MacDonald N.M. Student Learning Outcomes of an Interdisciplinary Fashion Event. *International Textile and Apparel Association (ITAA) Annual Conference Proceedings*. 1, 2016. URL: https://lib.dr.iastate.edu/itaa_proceedings (дата звернення: 01.11.2019)